

Predsednik švajcarskog parlamenta posetio je žene iz Kruše

STRANA 2

Tradicionalne kuće za goste: Iskustvo rugovskog načina života

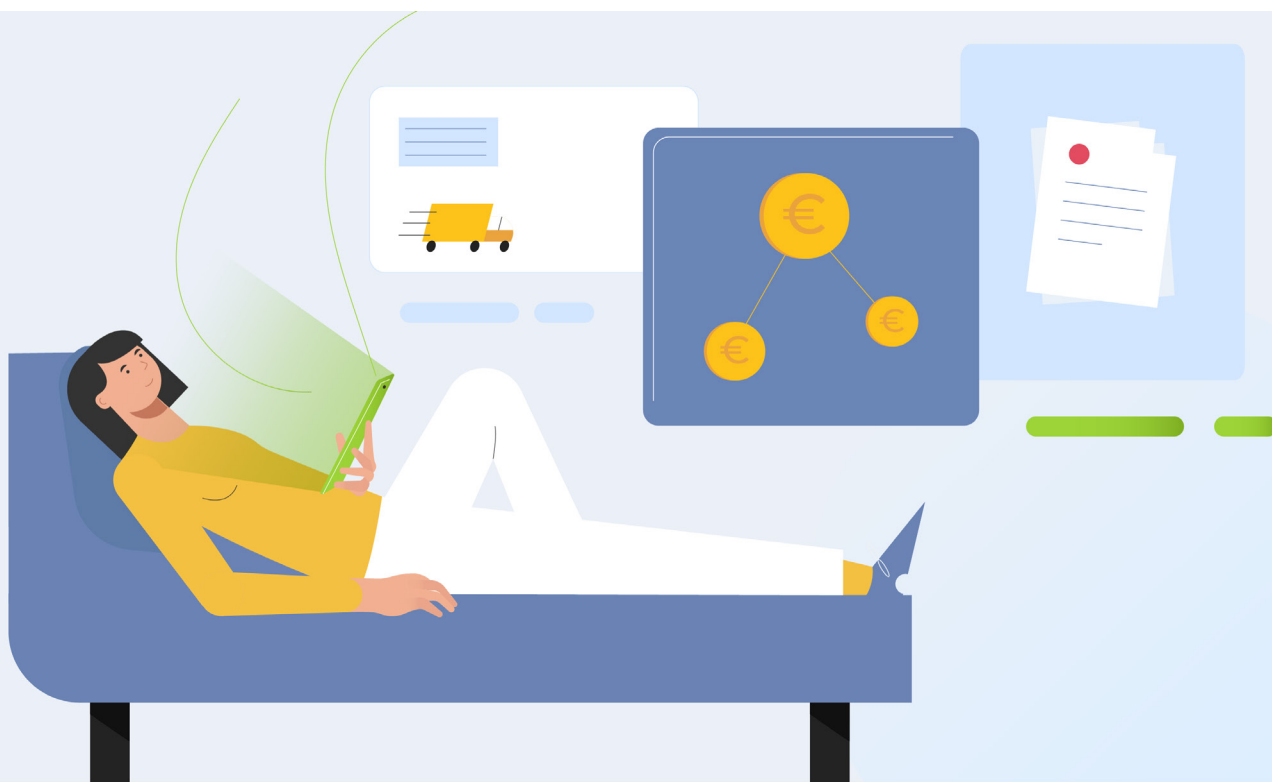
STRANA 3

Obuka putem aplikacije za razmenu poruka za žene na selu

STRANA 4

2020 DECEMBER BILTEN.

PROMOVISANJE
ZAPOSŁJAVANJA
U PRIVATNOM
SEKTORU

Digitalne platforme za podršku lokalnim preduzecima

Kako je svet postajao sve digitalniji tokom 2020 godine, to je predstavljalo i izazov i priliku kosovskim preduzecima da se prilagode, transformišu i razvijaju. Eksperimentisanje sa raznim mrežnim kanalima prodaje, premeštanje operacija u potpunosti na mrežu ili jačanje prisustva na mreži bile su neke od neposrednih i srednjoročnih akcija koje su naši partneri pokrenuli.

Da bi olakšali odgovor naših partnera na trenutne potrebe i dugoročno postavili digitalne temelje, projekat Švajcarske agencije za razvoj i saradnju (SDC) za Promovisanje zapošljavanja u privatnom sektoru (PPSE) podržao je nekoliko digitalnih inicijativa preduzeća u oblasti hrane i prirodnih sastojaka i sektora turizma. Njihove različite potrebe uticale su na poslovne modele i vrste potrebne podrške.

Jedan od najvećih izazova - i zastoja - za pol-

joprivrednike, proizvođače i kompanije za preradu hrane ove godine bio je poremećaj tradicionalnih kanala prodaje: pijaca, restorana i prodavnica. Da bi se bavio situacijom, PPSE je udružio nekoliko aktera iz privatnog sektora koji su brzo delovali na stvaranju novih mrežnih kanala za takve proizvode.

'Shija e Kosovës Online' (Ukus Kosova na mreži) je najnovija platforma za onlajn prodaju koju će uskoro pokrenuti GjirafaMall.com. Omogućiće novi prodajni kanal i promociju za oko 30 lokalnih preduzeća koja nude gotove prehrambene proizvode. Zajedno sa www.shitjaonline.com platformama koje kreiraju e – prodavince za prehrambene proizvode, pekare, hotele, restorane, kafeterije itd. Kao i www.flizza.shop – mesto za kupovinu vaših namirnica na mreži, ovi kanali prodaje na mreži služe i proizvođačima i kupcima.

U sektoru turizma, najnovija digitalna platfor-

ma www.kosovapass.com već radi i posluje već nekoliko meseci. Ova platforma koja omogućava turoperatorima da kupuju i prodaju turističke proizvode na mreži, a klijenti da jednim klikom steknu iskustva na otvorenom širom Kosova.

Naš drugi partner, United Pixels Academy postigao je veliki napredak ove godine. Prvo su uspešno održali kurseve obuke na mreži za grafičke dizajnere i upravljanje društvenim mrežama. Ovi kursevi su dizajnirani da zadovolje potrebe preduzeća. To je evoluiralo u nedavno pokrenutu platformu www.krypune.com na kojoj slobodnjaci i preduzeća mogu naći zaposlenje i profesionalne usluge.

Sve ove inicijative glatko spajaju digitalni pomak i njegov uticaj na ukupni ekosistem privatnog sektora, stvarajući više mogućnosti i nova radna mesta.

IZDVAJAMO IZ NAŠEG RADA

Platforma za međunarodno umrežavanje i marketing

■ Kosovsko udruženje prerađivača i izvoznika nedrvenih šumskih proizvoda i lekovitih aromatičnih biljaka ORGANIKA sada čini sektorske informacije globalno dostupnim putem [baze podataka integrisane u njihovu veb stranicu](#). Ova sektorska baza podataka pruža zainteresovanim stranim i domaćim predstavnicima preduzeća pristup detaljnim i korisnim informacijama o pojedinačnim preduzećima na Kosovu i korisnim informacijama za poslovanje. Cilj baze podataka je promocija ovog sektora kosovske ekonomije sa posebnim fokusom na strana tržišta i povećanje umrežavanja i izvoznih mogućnosti, što zauzvrat doprinosi stvaranju novih radnih mesta. Baza podataka sadrži detaljne informacije o proizvodima / uslugama svake kompanije i kontakt informacije. To je još jedno sredstvo za olakšavanje pristupa informacijama potencijalnim poslovnim partnerima, sa fokusom na međunarodne poslovne veze. Baza podataka ORGANIKA razvijena je uz podršku Švajcarske agencije za razvoj i saradnju putem PPSE.

Predsednik švajcarskog parlamenta posetio je žene iz Kruše

■ “Model ugovorne poljoprivrede je win-win (dobitna) strategija za sve: dobavljače i poljoprivrednike“. Fahrije Hoti, osnivačica “Ženske zadruge iz Kruše“, podelila je svoj uvid u ovaj model poljoprivrede, koji je promovisala Švajcarska agencija za razvoj i saradnju na Kosovu, sa predsednicom švajcarskog parlamenta Isabelle Moret. U novembru 2020 godine, gospođa Moret

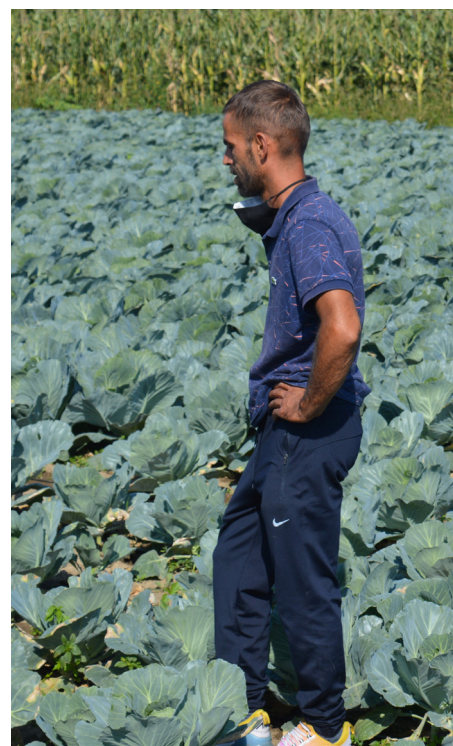
je u pratnji poslanika Maura Tuene i ambasadora Tomasa Kollija posetila “Žensku zadrugu iz Kruše“, gde su se sastale sa zaposlenim ženama, menadžerima zadruga i farmerima koji su ugovorili ugovore. Gospođa Hoti je podelila priču o tome kako je zadruga nastala, njenim izazovima i rastu tokom godina, kako posao posluje i planovima za širenje u budućnosti.

Specijalizovane sadnice koje cine bitne razlike za poljoprivrednike

■ Život farmera postaje mnogo lakši kada savremena tehnologija proizvodnje sadnica zadovolji pravu stručnost. To su sadnice proizvedene za farmu Visar Vokri-ja, koji nije ni zamišljao da je takav kvalitet moguć. “Prijem zdravih sadnica spremnih za sadnju uštedeo je vreme, napore i resurse. Pored toga, proizvođač sadnica bio je dostupan u svakom trenutku da pruži dodatne savete i podršku“, kaže Visar, mladi poljoprivrednik iz regije Podujeva. Jednu parcelu je iskoristio za sadnju kupusa sadnicama Agrobora

i tradicionalno gajenim sadnicama: razlika je, kako kaže, vidljiva golim okom.

“Ovaj kvalitet rezultat je primene napredne tehnologije proizvodnje sadnica u našem rasadniku. Iskreno zahvaljujemo osoblju PPSE, Sherifu Kuciju na njegovim idejama i prof. Astritu Baliju za profesionalne savete“, kaže Flamur Sylu iz Agrobora, prvog specijalizovanog rasadnika za proizvodnju sadnica osnovanog prošle godine na Kosovu, uz podršku Švajcarske agencije za razvoj i saradnju.

Tradicionalne kuće za goste: Iskustvo rugovskog načina života

■ Tradicionalna kuća za goste je jedan od omiljenih tipova smještaja za strane turiste i lokalne posetioce na Kosovu. Tipičan dan u pansionu započinje rano ujutro pre izlaska sunca. Porodica koja upravlja pansionom priprema doručak: jaja, sir, jogurt, pavlaka, palačinke, domaći hleb, povrće iz bašte, džem i voće, čaj i kafu. Obilni, izdašni doručak koji posetiocima daje pravu količinu energije za dan koji predstoji.

Ovako Xhevahire i Ilir Shala opisuju tipičan dan. Par upravlja pansionom "Shqiponja" ("Orao") u selu Drelaj. Okružen planinskim zelenilom, drvećem i cvećem u lepo uređenom vrtu, ovaj pansion izgleda kao da je nikao iz bajke. Od 2011 godine prima goste svih starosnih grupa iz celog sveta. Listajući knjigu gostiju, zahvalnice na mnogim različitim jezicima stvaraju mapu zemalja iz kojih su gosti stigli.

"Naši gosti su uglavnom iz Nemačke, ali imamo posetilaca i iz drugih zemalja", kaže Ilir. Pre se bavio različitim poslovima oko porodičnog gazdinstva, dok je rezbarenje drveta njegova strast. Sada, skoro deset godina, goste dočekuje u pansionu. Ostali članovi porodice se bave ovom aktivnošću. Svu hranu kupuju od meštana iz sela.

Porodica Shala ima pansion kapaciteta 30 lju-

di. Smeštaj osim spavaćih soba ima i zajedničke prostorije u kojima turisti i domaćini provode vreme zajedno. Porodica konstantno ulaže u popravljavanje prostora, mada to sa finansijskog aspekta sada nije uvek lako, posebno ove godine, kada je pandemija COVID-19 teško pogodila čitav turistički sektor.

"Za ovu sezonu smo rezervisali nekih 36 grupa, ali nijedna nije stigla", kaže Ilir. Iako prolazi kroz težak period, iskoristio je raspoloživo vreme da popravi pansion. "Uložili smo u trpezarijski prostor za goste. Zatvorili smo ga staklenim pločama i stvorili ovaj topao i udoban prostor", kaže Ilir, dodajući da je investicija omogućena podrškom Švajcarske agencije za razvoj i saradnju (SDC) na Kosovu, kroz projekat Swisscontact-a koji podržava turizam. "Ovo je bila jedina podrška u ovom teškom periodu", kaže on.

Kuća za goste "Shqiponja" jedna je od 10 pansiona koje su iskoristile podršku SDC-a kroz aktivnosti obnove pansiona usmerene na kuće za goste u Rugovi kako bi ih pripremili sa poboljšanim sadržajima za goste nakon što se besplatna putovanja nastave.

Ovaj članak je prvi put objavljen u časopisu Albinfo.ch u oktobru 2020 godine.

DA LI STE ZNALI...?

A

...da možete prošetati 400 metara prirodnom stazom u Staništu medveda PRIŠTINA, i istovremeno iskusiti mirnu prirodu i naučiti više o divljini? Stanište za medvece PRIŠTINA, udaljeno oko 20 km od glavnog grada, kombinuje dobrobit životinja, održivi turizam i obrazovanje o životnoj sredini za sve uzraste. Park prirode i zabava je novootvoreni dodatak tom području kroz zajedničko ulaganje Švajcarske agencije za razvoj i saradnju i Vierpfoten Kosova. Posetiocima nudi mogućnosti za rekreaciju i obrazovanje, dodajući atrakciju parka. Rekreativni i obrazovni proizvodi kao što su mravinjak, lavirint, medveđa pećina, mreža pauka, ptičje gnezdo sadrže tabele sa informacijama o svakoj ulozi i funkciji.

B

... da u svoju ishranu možete da dodate drugačiji ukus - i zdrave sastojke na bazi oraha, sve napravljene na Kosovu? Potrebno je samo putovanje do zanatske radnje (<http://www.pelinis.net>) u Prištini. Vrste maslaca na bazi oraha i hladno presovana ulja osnovni su proizvodi kompanije Peliński's, porodičnog preduzeća osnovanog 2018 godine. Kao promoter pristupa "od farme do viljuške", kompanija pretežno koristi proizvode poreklom od lokalnih farmera. Maloprodajna prodavnica u Prištini je prodavnica bez otpada koja prodaje sveže, nepakovane zdrave prehrambene proizvode. U partnerstvu sa PPSE-om, kompanija povećava proizvodne kapacitete.

C

... srednjovekovna tvrđava će uskoro upotpuniti turističku ponudu Gračanice Izgradnja tematskog parka udaljenog dvadesetak metara od manastira je pri kraju. Tematski park se prostire na 670 kvadratnih metara i sastoji se od jedne kule, muzeja, osmatračnice i drugih objekata koji upotpunjuju infrastrukturu: mini marketa, suvenirnice, srednjovekovne kafane i streličarskog terena. Projekat delimično finansira PPSE.

D

... šta se nalazi u voćnim pločicama različitih ukusa? Naš partner Kodra e Diellit već je testirao najmanje 10 novih originalnih recepata sa voćnim pločicama - mešavinom raznog voća i drugih sastojaka. Ovi novi proizvodi rezultat su saradnje između kompanije Kodra e Diellit i švajcarske Agencije za razvoj i saradnju koja se sastoji od sufinansiranja mašina za proizvodnju voćnih kiflica i pločica, sprovedenih kroz PPSE.

NACRTI ZA PROMENU

Obuka putem aplikacije za razmenu poruka za žene na selu

Početkom 2020 godine Arbesa Lushtaku Veliu, tek diplomirani agronom, zaposlila se u kompaniji Agroflorentina, preduzeću za sakupljanje, uzgoj i preradu divljih gljiva, divljih šumskih plodova i aromatičnih biljaka.

Samo nekoliko meseci nakon njenog prvog posla, sve se promenilo zbog pandemije COVID-19. Ograničeno kretanje i povećane mere zdravstvene zaštite poremetile su svima život. Za žene na selu to je značilo manje mogućnosti za plaćen rad i čak manje pristupa nego ranije obuci, umrežavanju i više perspektiva.

Zajedno sa još 26 žena koje rade na kultivaciji lekovitih aromatičnih biljaka (LAB) širom Kosova, na početku letnje sezone, Arbesa se upisala na četvorodnevni program obuke o upravljanju uzgojem LAB-ova i farme. Obuku redovno održava Kosovsko udruženje prerađivača i izvoznika nedrvenih šumskih proizvoda ORGANIKA. Ove godine je ipak došlo do situacije sa COVID-19.

Očigledan izbor je bio da se obuka održi na mreži. Međutim, upotreba naprednijih mrežnih platformi za obuku zahtevala je određeni stepen poznavanja i veština sa takvim alatima. "Žene koje

žive u ruralnim oblastima ne mogu uvek da odvoje vreme po zakanom rasporedu da prisustvuju predavanjima na mreži, zbog svog radnog opterećenja i različitih obaveza oko farme i domaćinstva", kaže Faton Nagavci, izvršni direktor ORGANIKE.

Rešenje je bilo snalazljivo koliko i jednostavno: obuka će se izvoditi putem Vibera, softvera za trenutne poruke koji je veoma popularan na Kosovu, posebno među ženama sa sela.

ORGANIKA je osnovala pet Viber grupa, po jednu za svaku kompaniju koja je učestvovala. Izrađeni materijal za obuku bio je prilagođen Viber-u, u obliku kratkih video snimaka sa objašnjenjima, plakata i tekstualnih saveta. Grupe su takođe omogućile diskusiju među učesnicima, tražeći dalja pojašnjenja ili dodatne informacije o video materijalu.

Arbesa kaže: "obuka je bila veoma korisna, posebno za žene uključene u kultivaciju. Budući da sam još uvek nova u upravljanju farmama, naučila sam mnogo o kultivaciji i vođenju beleški. Način predavanja je takođe bio uočljiv, možda razumljiviji od samog slušanja predavanja. A izabrana platforma - Viber - bila je prava, jer je ženama bilo mnogo lakše da je koriste. Veoma su zadovoljni programom."

[Pritisnite ovde](#) da biste pročitali celu priču objavljenu povodom Međunarodnog dana seoskih žena.

TRAJNIM ONLINEPËR GRATË QË
PUNOJNË NË SEKTORIN E BIMËVE
AROMATIKE DHE MJEKËSORE

KULTIVIMI I BIMËVE MJEKËSORE AROMATIKE
DHE
MENAXHIMI I FERMËS TUJ

SHOQATA ORGANIKA
2020

Ul. Sulejman Vokshi Br.42 |10000 Prishtinë, Kosovo
Tel: +383(0)38220403
email: ppseinfo@swisscontact.org
website: www.ppse-kosovo.org and
www.swisscontact.org/kosovo
www.facebook.com/ppse.kosovo
https://twitter.com/PPSE_Kosovo
<https://www.instagram.com/ppsekosovo/>

Promovisanje Zapošljavanja u Privatnom Sektoru

Projekat Promovisanje Zapošljavanja u Privatnom Sektoru, Švajcarske Agencije za Razvoj i Saradnju implementiran je od strane Swisscontact-a i Instituta Riinvest.

